

Студзинський О. О., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Зінченко О. М., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник - **Бурковська А. В.**,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Історія фінансової системи України відображає процеси становлення державності та пошуку економічної незалежності. З плином часу концепції управління фінансами в Україні трансформувалися, враховуючи як внутрішні зміни в суспільстві, так і зовнішні впливи.

Говорячи про ретроспективу розвитку вітчизняної фінансової системи, слід розпочати з огляду особливостей становлення фінансової системи Київської Русі (IX–XIII ст.). Київська Русь стала першою державою, яка заклала основи фінансового управління на українських землях [1]. У ті часи важливе місце займало натуральне господарство, а головним джерелом наповнення княжої казни була данина, зокрема у вигляді «полюддя», цей податок використовувався для забезпечення діяльності держави та фінансування військових потреб [1].

У Київській Русі також карбували повноцінні монети (емісія златників відбулася ще за часів Володимира Великого, а срібляники емітували при правлінні Ярослав Мудрого), що свідчить про її високий рівень економічного розвитку [1].

Період XVII–XVIII ст. в Україні традиційно називають Козацькою добою. Фінансова система козацької держави мала свої унікальні риси. У Запорізькій Січі існувала власна казна, яка наповнювалася за рахунок доходів від ведення торгівлі, рибальства, полювання, а також військових здобутків [2]. Система фінансування ґрунтувалася на демократичних принципах самоврядування, що надавало козацькій державі фінансову автономію [2].

Україна XIX ст. характеризується періодом наукового осмислення. У XIX столітті розпочався активний розвиток фінансової науки. Українські мислителі, зокрема Михайло Іванович Туган-Барановський, приділяли увагу питанням ролі кредиту, банківської системи та державного бюджету в економічному розвитку країни [3]. Його праці залишаються актуальними й сьогодні, адже вони заклали основи фінансового аналізу та концепції економічних циклів [3].

Наступним етапом розвитку фінансової системи в Україні був радянський період (XX ст.). За часів Союзу радянських соціалістичних республік (СРСР) фінансова система України була частиною централізованої планової економіки. Основні ресурси спрямовувалися на індустріалізацію, виконання п'ятирічних планів і соціальні програми. Хоча система була жорстко регламентована, українські вчені продовжували працювати над альтернативними ідеями фінансового управління [4]. При цьому вітчизняна фінансова наука розвивалася

вшир, а не вглиб, що характерно і сучасному періоду розвитку фінансової системи України.

Після 1991 року Україна, отримавши статус незалежності, зосередилася на реформуванні власної фінансової системи відповідно до ринкових принципів. Пріоритетними напрямками стали стабілізація діяльності банківської сфери, активізація залучення іноземних інвестицій, реформування податкового законодавства та впровадження електронних послуг [5]. Значний акцент було зроблено на адаптації фінансових практик до міжнародних стандартів [5].

Сучасному періоду розвитку української фінансової системи притаманні не лише розробка та впровадження відповідей на виклики, а й передбачувані перспективи. З 2020 року Україна взяла курс на діджиталізацію (цифровізацію) фінансів. Вважаємо, що застосування новітніх технологій (блокчейн, FinTech тощо) у фінансовій сфері покликане збільшити обсяги залучення споживачів фінансових послуг (фінансову інклюзію), а це своєю чергою позитивно впливатиме на збільшення показників діяльності фінансової системи України.

Під час ведення війни на території України, фінансова система країни все ж таки змогла вистояти і послідовно впроваджує модернізаційні заходи з метою забезпечення економічної стійкості держави.

Отже, розвиток фінансової системи в Україні тісно переплітається з її історичними та соціально-економічними трансформаціями. Від «полюддя» Київської Русі до сучасних цифрових технологій у фінансах, українська фінансова система демонструє здатність адаптуватися до нових конкурентних умов функціонування із активізацією застосування сучасних інноваційних рішень, відіграючи важливу роль у побудові повоєнної економіки держави.

Список використаних джерел:

1. Грушевський М. Історія України-Руси, Київ: Либідь, 1991. С. 120–125.
2. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська козацька держава: витоки та шляхи становлення. Київ: Альтернативи, 1997. С. 85–92.
3. Туган-Барановський М. І. Основи політичної економії. Київ: Наукова думка, 2003. С. 203–210.
4. Даниленко В. М. Економічна історія України в ХХ столітті. Київ: Генеза, 2010. С. 142–148.
5. Офіційний вебсайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua> (<https://bank.gov.ua>)